

Plan van Aanpak(ken) Jeugd en Veiligheid gemeente Voorst

Juni 2006
Gemeente Voorst

Mariko van Vemde
Mari van Helvoort (Spectrum)

Inhoudsopgave

Inleiding

1. Uitgangspunten

- 1.1. Visie op jeugdbeleid
- 1.2. De bestuursopdracht
- 1.3. De WMO
- 1.4. Convenant regiogemeenten - provincie

2. Van knelpunt naar speerpunt

- 2.1. Speerpunten

3. Maatregelen

- 3.1. Het voorkomen en bestrijden van overlast
- 3.2. Het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten
- 3.3. Het verbeteren van de communicatie en afstemming tussen jeugdbeleid en jeugdzorg
- 3.4. Het verbeteren van de afstemming en informatie-uitwisseling bij 0-4 jarigen
- 3.5. Overstijgende maatregelen
- 3.6. Middelen
- 3.7. Schematisch overzicht doelen en maatregelen

4. Vervolgprocedure

Bijlagen

1. Info provinciaal project Aanpakken
2. Resultaten werkbijeenkomst 20-4-06

Inleiding

Voorst is één van de gemeenten die in 2006 meedoet aan het Gelderse project 'Aanpakken!'. Dit project biedt kleinere en middelgrote gemeenten directe ondersteuning bij de invulling van hun regierol op het gebied van jeugd en veiligheid. Met behulp van dit project wil de provincie bereiken dat er minder jongeren ontsporen, de sociale onveiligheid verbetert, de overlast door jongeren vermindert en de kleine criminaliteit wordt teruggedrongen. Het project wil optimaal gebruik maken van reeds bestaande initiatieven, methodieken, inzichten en beleid door deze beter op elkaar af te stemmen (zie bijlage 1).

In de gemeente Voorst liggen hiervoor aanknopingspunten in de bestuursopdracht Jeugd en Jongeren: de opdracht die de Gemeenteraad in 2005 aan het College van B&W gaf om een actualisering van het gemeentelijke jeugd- en jongerenbeleid voor te bereiden. 'Aanpakken!' levert een bijdrage aan de uitwerking van een aantal in de bestuursopdracht benoemde knelpunten.

De gemeente Voorst krijgt ondersteuning van het provinciale projectteam en een adviseur van Spectrum voor de ontwikkeling van een plan van aanpak(ken) in het kader van jeugd en veiligheid. Samen met de beleidsmedewerker jeugd- en jongerenbeleid vormen zij de lokale werkgroep Jeugd en Veiligheid.

Het gemeentelijke plan van aanpak(ken) beschrijft een samenhangend pakket van maatregelen voor de belangrijkste speerpunten die er zijn op het gebied van jeugd en veiligheid.

De speerpunten zijn door de werkgroep Jeugd en Veiligheid geselecteerd uit de zeven knelpunten die in de bestuursopdracht zijn genoemd. De maatregelen komen voort uit aanbevelingen in de bestuursopdracht en uit de resultaten van een werkbijeenkomst in april 2006 met instellingen die op enigerlei wijze zijn betrokken bij de jeugd in het algemeen en het thema jeugd en veiligheid in het bijzonder. Dezelfde instellingen hebben ook een bijdrage geleverd aan het onderzoek van de werkgroep Jeugd en Jongeren dat geleid heeft tot de eerder genoemde bestuursopdracht. In de werkbijeenkomst heeft men zich in vier workshops gebogen over toekomstbeeld, belemmeringen en oplossingen/ strategieën (zie bijlage 2).

In oktober is een tweede werksessie gepland om de slag te kunnen maken van plan van aanpak(ken) naar uitvoering. Daarin zal met de instellingen afgesproken worden wie op welke manier met welke maatregelen aan de slag wil gaan.

Opbouw notitie

De notitie is opgebouwd langs de volgende lijn:

- Het eerste hoofdstuk schetst de uitgangspunten van het plan van aanpak(ken): de visie op jeugdbeleid en de (wettelijke) kaders waarmee rekening dient te worden gehouden;
- In hoofdstuk 2 worden de keuzes voor de aan te pakken problematieken verantwoord;
- Het derde hoofdstuk zet de speerpunten om in concrete doelen, maatregelen, acties en de benodigde middelen;
- Hoofdstuk 4 tenslotte geeft tekst en uitleg over de vervolgstappen in het traject.

1. Uitgangspunten

In dit hoofdstuk schetsen we enkele uitgangspunten die hebben gediend als leidraad voor de keuze van speerpunten in het plan van aanpak(ken). Allereerst worden ze bepaald door de visie van de gemeente Voorst op jeugdbeleid. Op de tweede plaats door de eerder genoemde bestuursopdracht, de Wet op de Jeugdzorg, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en het convenant van de regiogemeenten met de provincie.

1.1. Visie op jeugdbeleid

De gemeente Voorst hanteert in haar visie op jeugdbeleid de volgende uitgangspunten:

- Iedere jeugdige moet zich kunnen ontwikkelen tot een persoon die op zelfstandige en volwaardige wijze deel kan nemen aan de samenleving;
- Denk in kansen en mogelijkheden voor jongeren in plaats van bezwaren;
- Jeugdbeleid steunt op twee sporen: preventie en repressie, waarbij preventie prominent uitgangspunt dient te zijn.

Een groot deel van het plan van aanpak(ken) is gericht op het voorkomen van problemen. Dit neemt niet weg dat sommige jongeren op voorhand minder kansen hebben en het risico lopen te ontsporen. De gemeente schroomt in dat geval niet om op te treden en (harde) maatregelen te treffen. Een deel van het plan is gericht op de ouders en opvoeders omdat problemen veelal ontstaan in samenhang met de gezinssituatie.

1.2. De bestuursopdracht

In april 2004 heeft de raad een oriëntatiebijeenkomst gehouden over het onderwerp jeugd en jongeren. De directe politieke aanleiding voor de bijeenkomst was de overlast op straat die een aantal jongeren binnen de gemeente veroorzaakten. Er is kort daarna een werkgroep Jeugd & Jongeren ingesteld waarin elke fractie vertegenwoordigd was.

Aan de werkgroep is gevraagd te onderzoeken of het huidige jeugd- en jongerenbeleid voldoet en uitgebreid kan c.q. moet worden, en, indien het huidige beleid niet voldoet, aandachtspunten/prioriteiten te formuleren voor een nieuwe beleidsnotitie. Gevraagd is te rapporteren in de vorm van een bestuursopdracht.

De werkgroep heeft in de periode tot en met mei 2005 inventariserend werk gedaan. In verschillende gesprekken met instellingen, verenigingen, deskundigen en met jongeren zelf heeft de werkgroep zich een beeld gevormd van de vraagstukken die er op het terrein van jeugd en jongeren liggen. De vragen, die daarbij steeds centraal stonden, waren: welke knelpunten ervaart men en in hoeverre is het huidige gemeentelijk beleid toereikend.

Vervolgens is in september 2005 de bestuursopdracht jeugd en jongeren aan het college aangeboden om uitgewerkt te worden.

De werkgroep heeft daarbij kaders aangegeven rond inhoud en proces.

'A. Inhoud

Bij het opstellen van de beleidsnota geldt inhoudelijk als vertrekpunt dat het geformuleerde doel nagestreefd wordt en de vraagstukken uitgewerkt en van een adequate en in ieder geval deels direct toepasbare aanpak voorzien worden voor zover het op de weg van de gemeentelijke overheid ligt. De randvoorwaarden daarvoor zijn de 5 functies die voortvloeien uit de Wet op de jeugdzorg, de Wet maatschappelijke ondersteuning en het convenant van regiogemeenten en provincie.

B. Proces

De werkgroep heeft bij haar werkzaamheden intensief samengewerkt met de portefeuillehouder Jeugd, de beleidsmedewerker jeugd en jongeren en de jongerenwerker. In de verslagen van de werkgroep zijn de bevindingen, breder uitgewerkt dan in deze bestuursopdracht, neergelegd. Het college wordt gevraagd de bevindingen van de werkgroep te betrekken bij het opstellen van de beleidsnota.

In de vele gesprekken is gebleken dat 'het veld' een positieve houding heeft, waar het gaat om gemeentelijke inzet bij de problemen. Er is een grote bereidheid mee te denken en mee uit te voeren. Het

verdient daarom aanbeveling om deze organisaties, maar ook jongeren en hun ouders, op onderdelen te betrekken bij het opstellen van de beleidsnota. Waar mogelijk zal ook regionale afstemming plaatsvinden. De raad gaat ervan uit dat de Nota jeugd- en jongerenbeleid nog vóór maart 2006 aan de raad ter vaststelling kan worden aangeboden'.

1.3. De WMO

Ook vanuit de wetgeving is er voor de gemeente Voorst aanleiding om aandacht te besteden aan de jeugdproblematiek. De invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, die per 1 januari 2007 in werking zal treden, heeft grote gevolgen voor de gemeente. Zij wordt verantwoordelijk voor een aantal taken die tot dat moment door de zorgkantoren worden uitgevoerd. De maatschappelijke ondersteuning wordt vormgegeven op negen prestatievelden. Op vijf van deze velden ligt een relatie met jeugd en veiligheid. Deze zijn:

- Prestatieveld 1: Bevorderen van sociale samenhang in buurt, wijk of dorp;
- Prestatieveld 2: Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen en ouders met problemen rond opgroeien en opvoeden;
- Prestatieveld 3: Het geven van informatie, advies en cliëntenondersteuning (zorgloket);
- Prestatieveld 4: Het ondersteunen van vrijwilligers;
- Prestatieveld 9: Het bevorderen van verslavingsbeleid.

De vijf gemeentelijke functies op het gebied van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning die in het kader van de Wet op de Jeugdzorg zijn vastgesteld, worden opgenomen in de WMO. Deze functies geven een verantwoordelijkheid aan voor de gemeente en staan eveneens in relatie tot jeugd en veiligheid. De vijf functies zijn:

1. Informatie en advies geven aan ouders, kinderen en jeugdigen over opvoeden en opgroeien
2. Signaleren van problemen door instellingen als jeugdgezondheidszorg en onderwijs
3. Toegang tot het (gemeentelijk) hulpaanbod, beoordelen en toeleiden naar voorzieningen aan de hand van de sociale kaart voor ouders, kinderen, jeugdigen en verwijzers
4. Pedagogische hulp (advisering en lichte hulpverlening), zoals maatschappelijk werk en coachen van jongeren
5. Coördinatie van zorg in het gezin op lokaal niveau (gezinscoaching)

1.4. Convenant regiogemeenten Oost-Veluwe en Provincie

Om integraal jeugdbeleid binnen de regio Oost-Veluwe te bekrachtigen, is er tussen de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Epe, Heerde en Voorst en de provincie overleg gevoerd over hoe de aansluiting jeugdbeleid - jeugdzorg het beste vormgegeven kan worden. Dit heeft geresulteerd in het convenant en een bijbehorend uitvoeringsprogramma. Hierin staan de thema's, de gewenste resultaten, de tijdsplanning en eventuele bespreekpunten. De 13 thema's in het convenant zijn: inzet aansluitingsbudget Bureau Jeugdzorg, onderwijszorgstructuur primair onderwijs, onderwijszorgstructuur voortgezet onderwijs, voortijdig schoolverlaten, pedagogische informatie, advisering en licht ambulante hulp, toegankelijkheid en toeleiding, zorgcoördinatie/ gezinscoaching, vindplaatsgerichte hulpverlening, ondersteuning na jeugdzorg, veiligheid en jeugdcriminaliteit, dak- en thuisloze jongeren, bereikbaarheid Bureau Jeugdzorg en beleidsinformatie.

2. Van knelpunt naar speerpunt

In de bestuursopdracht zijn zeven onderwerpen weergegeven die gelden als de belangrijkste knelpunten in het jeugd- en jongerenbeleid van de gemeente Voorst. Niet alle zeven gelden als knelpunt in het kader van jeugd en veiligheid. De werkgroep jeugd- en veiligheid heeft een keuze gemaakt voor vier van deze knelpunten. Zij vormen de speerpunten van het plan van aanpak(ken) en worden in dit hoofdstuk beschreven.

Daaraan voorafgaand noemen we de drie knelpunten die niet voldoende passen in het kader van dit plan van aanpak(ken) van jeugd en veiligheid. Dat betekent niet dat ze minder belangrijk of urgent zijn maar dat ze op een andere wijze zullen worden opgepakt. Zo is de gemeente er groot voorstander van dat het thema alcoholgebruik door een gezamenlijk alcoholmatigingsbeleid in regionaal verband zal worden aangepakt in navolging van de succesvolle aanpak met GGD en verslavingszorg in de Achterhoek. De drie 'afvallers' zijn:

- **Psychische problematiek**

Uit het onderzoek van de GGD (E-MOVO) in 2003 blijkt dat in Voorst ±12% van de kinderen tussen 12 en 16 jaar last heeft van 'psychisch onwelbevinden'. Hoewel dat minder is dan in de rest van Oost-Nederland is het toch van belang dit probleem als zodanig te benoemen waarbij specifieke aandacht nodig is voor pestproblematiek.

- **Alcoholgebruik**

Het E-MOVO-onderzoek laat verder zien dat in de gemeente Voorst 82% van de jongeren tussen 12 en 16 jaar alcohol gebruikt (72% in Oost-Nederland) en dat daarvan bij 53% sprake is van overmatig gebruik (43% in Oost-Nederland).

- **Overgewicht, voeding en beweging**

Ongeveer 14% van de jongeren heeft te kampen met overgewicht (bron: registratie van de Jeugdgezondheid). Het E-MOVO onderzoek laat zien dat bijna de helft van de kinderen te weinig beweegt. Dagelijkse voedingspatronen blijken voor verbetering vatbaar. De laagdrempelige beschikbaarheid van ongezonde voeding (ook op scholen en in sportkantines) is een punt van zorg.

2.1. Speerpunten

Onderstaande speerpunten worden geciteerd uit de bestuursopdracht.

- **Het voorkomen en bestrijden van overlast veroorzaakt door jeugd 12-23 jaar**

De problemen betreffen met name geluidsoverlast, vernielingen en brandstichtingen. Het aanstellen van een jongerenwerker en een intensieve betrokkenheid van de politie blijken belangrijke factoren te zijn om deze problemen te verkleinen. Naast repressie is preventie van groot belang. Ook hier geldt dat het zorgnetwerk 12-/12+ een nuttig platform is om (dreigende) problemen te bespreken. In de nog te formeren gemeentelijke regiegroep integrale veiligheid zal de overlast ook onderwerp van gesprek worden. Jongeren zeggen zelf behoefte te hebben aan ontmoetingsplekken, waar zij, zonder al te veel overlast voor de omgeving te veroorzaken, kunnen verblijven. Het verdient aanbeveling om na te gaan welke mogelijkheden er zijn om dergelijke plekken te creëren en welke voorwaarden daarvoor zouden moeten gelden.

De éne jongere vindt (bij iemand) thuis of een café daarvoor een geschikte plek terwijl anderen een zogenaamde keet wel zien zitten. Voor deze laatste optie hoeft de gemeente niet te zorgen want, zo vinden de jongeren, deze kunnen beter door vriendengroepen worden geplaatst en onderhouden.

- **Voortijdig schoolverlaten**

Voorkomen van voortijdig schoolverlaten is een belangrijke preventieve activiteit. Schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten blijken een belangrijke indicator voor problemen bij jongeren. Regionaal wordt aan een verbetering van de huidige aanpak gewerkt en het zou goed zijn dit in te bedden in het jeugd- en jongerenbeleid.

(Niet vermeld in de bestuursopdracht maar in dit kader wel van belang om te noemen is dat voortijdig schoolverlaten ook is aangewezen als een van de sociale perspectieven van de regio Stedendriehoek.)

- **Organisatie van de jeugdbeleid/ jeugdzorg**

De werkgroep heeft vastgesteld dat enorm veel organisaties zich op enigerlei wijze bezig houden met het ondersteunen van de jeugd en hun directe omgeving. De activiteiten van deze organisaties liggen tegen elkaar aan of overlappen elkaar soms. Helaas vallen er soms ook gaten. De versnippering maakt dat onderlinge communicatie, afstemming van werkzaamheden en uitwisseling van gegevens van cruciaal belang is. Het zorgnetwerk 12-/12+ dat zowel in de kern Voorst als in Twello functioneert, heeft hierin een belangrijke functie. In dit netwerk worden (dreigende) probleemsituaties besproken en dat blijkt effectief.

Een afstemming, met verschillende organisaties, op beleidsniveau, waarin werkzaamheden en taken onder regie van de gemeente worden afgestemd, ontbreekt. Het college wordt gevraagd na te gaan op welke wijze de organisatie van de zogenaamde voorliggende gemeentelijke voorzieningen op het gebied van jeugd in de gemeente Voorst geoptimaliseerd kan worden.

Gaten vallen wanneer er wachtlijsten zijn of wanneer de jongere geen hulp wenst. Bureau Jeugdzorg, dat de indicatiestelling voor de geïndiceerde jeugdzorg doet, kampt met wachtlijsten én met het gegeven dat jongeren niet gedwongen kunnen worden zich te melden voor hulpverlening, terwijl zij wel de nodige problemen hebben of veroorzaken. In beide gevallen wordt feitelijk teruggevallen op de voorliggende gemeentelijke voorzieningen.

De omvang van het bovenstaande probleem blijkt uit informatie van Bureau Jeugdzorg, de signalen uit het veld en het aantal kinderen dat in de zorgnetwerken wordt besproken.

In het convenant dat met de gemeenten binnen de regio Oost-Veluwe en de provincie is afgesloten zijn over het snijvlak jeugdbeleid – jeugdzorg een aantal afspraken gemaakt.

▪ **Afstemming en informatie-uitwisseling bij jongste doelgroep**

Waar het gaat om de jongste doelgroep, de 0 tot 4-jarigen, geldt dat deze kinderen voor ongeveer 97% in beeld zijn bij de consultatiebureaus. Daarnaast hebben ook peuterspeelzalen en kinderopvangorganisaties zicht op de ontwikkeling van deze kinderen. De professionaliteit van deze organisaties in Voorst is hoog. Dit biedt een goede uitgangspositie om preventieve vroegsignalering goed vorm te geven. Het is dan wel van belang om de informatie-uitwisseling te verbeteren. Een op elkaar afgestemd kind-volgsysteem ('warme' overdracht van peuterspeelzaal of kinderdagverblijf naar basisschool), effectieve communicatiestructuren en kennis van de mogelijkheden voor adequate ondersteuning van kinderen en hun omgeving (bijvoorbeeld met een sociale kaart) zijn daarbij van belang. De Wet bescherming persoonsgegevens moet daarbij in acht worden genomen maar mag geen belemmering zijn om de afstemming tussen organisaties te bevorderen. Ook een goede overdracht van basisschool naar voortgezet onderwijs zou veel problemen kunnen voorkomen.

Voor zover mogelijk moeten ouders betrokken worden aangezien zij de eerste verantwoordelijke zijn. De gemeente kan in de opbouw van een netwerk en afstemming van werkzaamheden een duidelijke regie voeren.

3. Uitvoeringsplan

In dit hoofdstuk zetten we de vier genoemde speerpunten om in werkdoelen en werken deze uit in maatregelen waarin de gemeente Voorst de komende jaren – als regisseur en met inzet van de betrokken organisaties - wil gaan investeren. De maatregelen zijn gebaseerd op aanbevelingen in de bestuursopdracht, op ervaringen uit andere 'Aanpakken!' gemeenten en op de resultaten van de werkbijeenkomst in april 2006 waar in workshops oplossingen of strategieën zijn aangedragen op de vier probleemgebieden (zie bijlage 2). De voorgestelde maatregelen zijn divers van karakter: sommige zijn dermate concreet dat ze voor zich spreken; andere geven slechts een richting aan en moeten – in samenspraak met de organisaties in het veld - nog verder in acties worden uitgewerkt.

Maatregelen die meerdere doelen dienen zijn uit hun oorspronkelijke werkdoel gelicht en verzameld in paragraaf 3.5. waar ze beschreven zijn als 'overstijgende maatregelen'.

Paragraaf 3.6. geeft een kostenindicatie van de benodigde middelen. In de laatste paragraaf worden doelen, maatregelen, acties en middelen nog eens schematisch weergegeven, aangevuld met een tijdsplanning. Daarmee vormt dit schema het startpunt voor de geplande werkbijeenkomst in oktober waarin met alle betrokken instellingen afspraken worden gemaakt over de uitvoering van de maatregelen.

3.1. Het voorkomen en bestrijden van overlast door jeugd van 12 – 23 jaar

Uitgangspunten

- Jongeren betrekken bij de activiteiten, aanspreken op eigen verantwoordelijkheid
- Gezamenlijke activiteiten van volwassenen en jongeren stimuleren t.b.v. meer begrip voor elkaar

Maatregelen

- Faciliteren van wijk/ dorpsinitiatieven: voorkomen bureaucratie (vergunningen), meedenken, verrichten hand- en spandiensten
- Activeren van wijk/ dorpsontmoetingen tussen volwassenen en jeugd: actieve promotie, budget voor dorpsinitiatieven; maak dorpshuizen ook geschikt voor jeugd, e.d.
- Betrekken van politiek: nodig raadsleden uit op plekken en bij activiteiten van en voor jeugd
- Nagaan welke mogelijkheden er zijn om ontmoetingsplekken te creëren en welke voorwaarden daarvoor zouden moeten gelden
- Versneld invoeren van de 'shortlist methodiek' methode waarmee politie (groepen hang)jeugd in kaart kan brengen
- Duidelijkheid verkrijgen over rol, functie en taken gemeentelijk jongerenwerk: jongerenwerk moet vaak voldoen aan tegengestelde verwachtingen.

3.2. Het voorkomen van voortijdig schoolverlaten

Uitgangspunten

- Ouders en leerlingen informeren over gevolgen voortijdig schoolverlaten
- Warme, brede overdracht tussen basis- en voortgezet onderwijs

Maatregelen

Preventief

- Voorlichting geven over de gevolgen van voortijdig schoolverlaten aan ouders en leerlingen
- Richt het (basis)onderwijs in op maat: laat kinderen niet zitten blijven

Curatief

- Verzuim direct melden bij leerplichtambtenaar
- Instellen van spijbel SMS
- In kaart brengen en gebruik maken van Time out voorzieningen (tijdelijke opvang van spijbelaars).

Repressief

- Lik op stuk beleid: afspraak met politie om spijbelaars terug naar school te brengen

3.3. Het verbeteren van de communicatie en afstemming tussen gemeentelijk jeugdbeleid en provinciale jeugdzorg

Uitgangspunten

- Het budget dient vooral naar de uitvoering te gaan. Jeugdbeleid, jeugdzorg en hulpverlening kunnen daardoor meer een 'gezicht' krijgen: herkenbaar, menselijk en dichtbij. Samenwerking in één loket voor een brede doelgroep kan daartoe een bijdrage leveren.
- In de landelijke politiek ontwikkelt zich langzamerhand de trend naar een decentralisatie van jeugdzorg en –beleid door bijvoorbeeld van de provinciaal georganiseerde en gefinancierde jeugdzorg een gemeentelijk taak te maken en één wethouder voor jeugdzaken aan te stellen.
- Het kabinet geeft een (financiële) impuls om per gemeente één centrum voor ouder en kind mogelijk te maken.

Maatregelen

- Oprichten van een gemeentelijk netwerk 0-19 jaar op beleidsniveau (op uitvoerend/ casuïstiek niveau bestaan er al netwerken in Voorst en Twello)
- Invoeren van een gezamenlijk (zorg)loket: aansluiten bij en gebruik maken van toekomstige (financiële) Rijksmaatregelen
- Toerusten van instellingen om de slag te kunnen maken naar meer outreachende (naar mensen thuis) en ondernemende, pro-actieve organisaties
- Onderzoeken hoe de hulpverlening van Bureau Jeugdzorg kan decentraliseren door in de gemeente Voorst een 'voorkeur' te creëren (in combinatie met één loket?)

3.4. Het verbeteren van de afstemming en informatie-uitwisseling bij 0 – 4 jarigen

Uitgangspunten

- Doorgaande lijn in de ondersteuning van de jeugd moet mogelijk zijn door een goede overdracht door deskundigheid en tijdsinvestering van de professionals en door een vanzelfsprekende goedkeuring van ouders.

Maatregelen

- Invoeren van een methode waardoor professionele en vrijwilligersorganisaties elkaar kunnen informeren ten behoeve van een tijdige signalering
- Clusteren van het cursusaanbod voor de beroepsgroep: leidt tot gezamenlijke inkoop en afstemming van de deskundigheidsbevordering (professionalisering)

3.5. Overstijgende maatregelen

Uitgangspunten

- Preventie begint al bij signaleren in de kraamzorg: een sluitend zorgnetwerk is van groot belang.
- Jeugd moet meer leren dan alleen cognitieve kennis; er is juist ook veel aandacht nodig voor sociaal-emotionele aspecten, het leren omgaan met anderen, enz.
- Streven naar samenwerking tussen disciplines/ organisaties rond jeugd en jongeren in Brede Scholen (per dorp of wijk)
- Betrokkenheid, inzet en deskundigheid van gemeentelijke afdelingen en werkveld is essentieel voor het welslagen van de maatregelen.

Maatregelen

- Ontwikkelen van gemeentelijk beleid omtrent Brede School, in samenspraak met het veld
- Invoeren van 'levenslessen' op scholen gericht op sociaal-emotionele ontwikkeling en (sociale) vaardigheden
- Verbeteren sociale kaart: samenvoegen van informatie die bij de afzonderlijke organisaties voorhanden is. In regionaal verband wordt gewerkt aan een digitale sociale kaart voor verwijzers in het jeugd- en jongerenwerk en de jeugdzorg
- Invoeren van een kindvolgsysteem d.m.v. een elektronisch kind dossier

- Invoeren van 'warme, brede overdracht' bij overgang van peuterspeelzaal/ kinderopvang naar basisonderwijs en naar voortgezet onderwijs
Op dit moment is er een werkgroep geformeerd met de eerste lichten VVE-cursisten (leidsters en leerkrachten groep 1 en 2 van de peuterspeelzalen en basisscholen uit Twello en Voorst). Zij gaan aan de slag met het opstellen van een overdrachtsformulier van peuterspeelzaal naar primair onderwijs. De werkgroep zal in juni 2006 voor het eerst bij elkaar komen. Na de zomer zullen zij verder gaan met het opstellen van een overdrachtsformulier.
- Invoeren van gezinscoaches ter coördinatie van zorg
- Organiseren van een jaarlijks overleg van alle belanghebbende organisaties voor uitwisseling en thematische verdieping
- Verkrijgen van integrale afstemming en draagvlak van gemeentelijke afdelingen en medewerkers.

3.6. Middelen

De benodigde middelen voor het uitvoeringsplan zijn op te splitsen in een ureninvestering van ambtelijk personeel (voor regievoering en interne afstemming) en een financiële investering. De investeringen zijn in deze fase van het plan van aanpak(ken) nog niet nauwkeurig door te rekenen. Pas wanneer de voorgestelde maatregelen (in samenspraak met het werkveld) zijn omgezet in concrete activiteiten kan er een berekening plaatsvinden van de benodigde middelen. Ook wordt dan pas duidelijk van welke landelijke subsidieregelingen gebruik kan worden gemaakt. Wel is het nodig om een financieel kader te scheppen waarbinnen het werkveld op 11 oktober 2006 (zie volgend hoofdstuk) de maatregelen kan omzetten in activiteiten. Daarvoor is elk werkdoel voorzien van een werkbudget waarmee de nog nader in te vullen activiteiten kunnen worden uitgevoerd.

Werkdoel 1: Voorkomen en bestrijden overlast

De maatregelen in dit werkdoel vereisen vooral een ureninzet van gemeente en betrokken organisaties binnen de reguliere setting.

Het werkbudget voor het activeren van dorpsontmoetingen en het betrekken van de politiek is € 12.000,- per jaar.

Werkdoel 2: Voorkomen van voortijdig schoolverlaten

Voorafk onderwijs op maat, het melden van verzuim en inzet van politie kan met reguliere middelen worden bereikt. Er is voor de resterende maatregelen een budget nodig van € 2.000,- in 2007 en € 10.000,- in 2008.

Werkdoel 3: Verbeteren communicatie en afstemming jeugdbeleid/ -zorg

Voor het opzetten van een zorgnetwerk op beleidsniveau en het onderzoeken van een 'lokale voorkeur' van de jeugdzorg kan worden volstaan met de inzet van uren. Voor het streven naar één loket en het stimuleren van een ondernemender manier van werken is € 5.000,- in 2007 beschikbaar; in 2008 € 10.000,-. Daarnaast is er extra ureninzet nodig om maximaal gebruik te kunnen maken van financieringsmogelijkheden van Rijk en Provincie.

Werkdoel 4: Verbeteren afstemming en info-uitwisseling 0-4 jaar

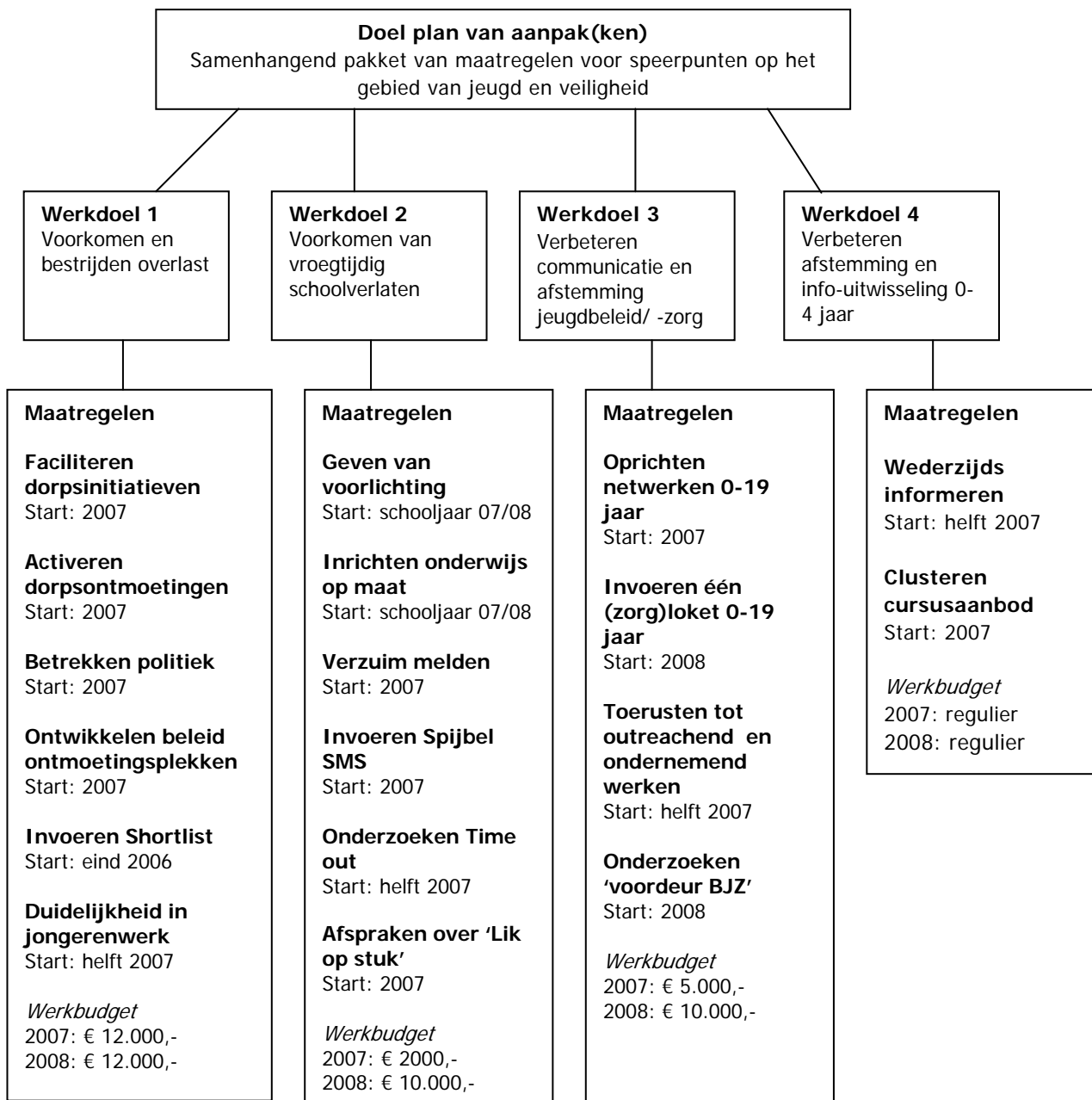
Beide voorgestelde maatregelen kunnen worden uitgevoerd in reguliere uren.

Overstijgende maatregelen:

Alle overstijgende maatregelen vergen een ambtelijke inzet van uren. Daarbovenop dienen financiële middelen te worden ingezet voor de totstandkoming van 'levenslessen' in het onderwijs, gezinscoach, kindvolgsysteem en sociale kaart. Het benodigde budget bedraagt € 20.000,- per jaar.

Totaal vergt het uitvoeringsplan in 2007 € 39.000,- en in 2008 € 52.000,-.

3.7. Schematisch overzicht doelen en maatregelen

Overstijgende maatregelen			
<p>Ontwikkelen beleid Brede School Start: 2007</p>	<p>Invoeren warme overdracht Start: half 2006</p>	<p>Invoeren Kindvolgsysteem Start: eind 2006</p>	<p>Verbeteren Sociale Kaart Start: 2007</p>
<p>Invoeren levenslessen Start: schooljaar 07/08</p>	<p>Invoeren gezinscoach Start: 2007</p>	<p>Organiseren jaarlijks overleg Start: 2007</p>	<p>Verkrijgen integrale afstemming Start: eind 2006</p>
<i>Werkbudget 2007 € 20.000,-</i>		<i>Werkbudget 2008: € 20.000,-</i>	

4. Vervolgprocedure

In dit hoofdstuk kijken we vooruit op de weg die het plan van aanpak(ken) heeft af te leggen van een raamwerk met voornemens via een gedetailleerd activiteitenplan met werkbegroting tot aan een taakverdeling voor de uitvoering van de voorgestelde maatregelen.

Zwaartepunt in de te volgen procedure is de werkbijeenkomst op 11 oktober 2006. Daarin maken instellingen uit het veld - in samenspraak met de gemeente - afspraken over de uitvoering van de voornemens in dit plan van aanpak(ken). Essentieel is het voorwerk dat daarvoor dient plaats te vinden:

- De Gemeenteraad neemt eind augustus 2006 – op aangeven van het College - een besluit over het plan van aanpak(ken) en de (financiële en inhoudelijke) kaders aan waarbinnen de afspraken met het veld gemaakt kunnen worden;
- De werkbijeenkomst met het werkveld zal bestaan uit drie onderdelen:
 - Aandragen van concrete activiteiten ter invulling van de hier genoemde maatregelen;
 - prioriteiten aangeven welke activiteiten het meest belangrijk/ urgent zijn;
 - afspraken maken over wie op welke manier met welke acties aan de slag wil gaan.
- Het College besluit aan het eind van 2006 welke activiteiten uiteindelijk doorgang kunnen vinden na toetsing aan de inhoudelijke en financiële kaders.

Bijlage 1.

Provinciaal project 'Aanpakken!'

Probleemstelling

Uit het rapport van advies- en onderzoeksbureau Beke 'Gelderse gemeenten maken de provincie: probleemjeugd op de agenda' blijkt dat met name kleinere en middelgrote gemeenten een sterke behoefte hebben aan direct toepasbare ondersteuning op het gebied van jeugd- en veiligheidsvraagstukken. Het ontbreekt aan goed toegankelijke informatie en documentatie, over- en inzicht in jeugdorganisaties, -instellingen, etc. en onvoldoende (toegankelijke) sturingsinstrumenten, aanpakken en methodieken op (klein) gemeentelijk en regionaal niveau. Het ontbreekt bij kleinere en middelgrote gemeenten vaak aan een samenhangende visie en strategie en een adequate regierol bij de formulering en uitvoering van beleid in de driehoek jeugdbeleid – jeugdzorg – jeugdcriminaliteit.

Beoogde maatschappelijke doelen

In het plan van aanpak 'Veilig(s)tellen' wordt gesproken over de afname van vandalisme, meldingen jeugdoverlast en vermindering van aantal jongeren dat afglijdt, delinquenten, vroegtijdige schoolverlaters en uithuisplaatsingen. Doelstellingen die niet zo makkelijk te meten zijn en pas op (veel) langere termijn worden gerealiseerd.

Darnaast is het vrijwel onmogelijk om dergelijke effecten direct en onverkort toe te rekenen aan één specifiek project, er zijn immers vele factoren die aan het al dan niet realiseren van dergelijke doelen bijdragen. Het project 'Aanpakken!' wil concreet bijdragen aan minder ontspoorde jongeren, minder sociale veiligheid, minder overlast en minder (kleine) criminaliteit door jongeren op straat, in de openbare ruimte.

Naast bovengenoemde doelen speelt vaak ook het aspect van de veiligheidsbeleving door wijkbewoners. Een uiterst subjectief gegeven maar tevens een bron van maatschappelijke onrust. Door enerzijds de zichtbare aanpak van de objectieve (on)veiligheid en daarnaast het bespreekbaar maken van de subjectieve interpretatie daarvan met de jeugd wordt het gevoel van een verhoogd veiligheidsgevoel versterkt.

Operationele doelen

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het jeugd- en veiligheidsbeleid binnen hun gebied. Hoe zij dit invullen is aan henzelf. De provincie Gelderland wil hierbij naar behoefte praktische ondersteuning bieden. Het gaat daarbij om het opzetten van structurele instrumenten voor vroegtijdige signalering van risico- of probleemgedrag, doorverwijzing c.q. handreiking naar/van (vrijwillige) hulpverlening en versterking van de gemeentelijke regierol.

Na de projectperiode dient er in ieder geval het onderstaande gerealiseerd te zijn:

- Realisatie van de jeugdmonitor, onderdeel veiligheid
- Kennisloket met informatie, documentatie, advisering en ondersteuning t.b.v. gemeenten
- 19 gemeenten zijn aan de slag met een plaatselijk jeugd- en veiligheidsoffensief: een 'plan van aanpakken'.

Het ondersteunen van 19 Gelderse gemeenten op het gebied van het jeugd- en veiligheidsvraagstuk is het primaire doel waarbij jeugdmonitor en kennisloket voorwaarden en ondersteunend zijn voor alle Gelderse gemeenten. Eind 2006 moet er sprake zijn van 19 plaatselijke of regionale 'plannen van aanpakken' waarin meerdere instellingen vanuit diverse disciplines gezamenlijk en in elkaars verlengde en gebruik makend van elkaars deskundigheid een integrale aanpak opstellen en uitvoeren op het gebied van probleemjeugd.

Meer informatie: www.jeugdenveiligheid.nl

Bijlage 2.

Resultaten workshops eerste bijeenkomst Aanpakken, gemeente Voorst

Datum: 20 april 2006

Plaats: gemeentehuis Twello

Workshop Overlast

Toekomstbeeld: wat moet er in 2008 zijn gerealiseerd aan het voorkomen en bestrijden van overlast?

- Jongeren zijn meer verantwoordelijk (eigen verantwoordelijkheid) en betrokken
- Levenslessen, 'buikzaken', relatie, versterken (sociale) vaardigheden
- Signaleren en preventie door zorgnetwerk, betrekken van ouders, opvoedingssteunpunt; ook rol voor peuterspeelzaal en basisonderwijs
- Gezamenlijke activiteiten van volwassenen met kinderen/ jongeren (begrip voor elkaar)
- Verbreden sport- en spelmogelijkheden
- Wijkbewoners durven de jeugd aan te spreken

Belemmeringen: wat weerhoudt ons ervan om het toekomstbeeld te bereiken?

- Politiek stelt andere prioriteiten
- Volwassenen zijn niet gericht op samen (vrijwilligerswerk, inzetten als kartrekker, geen tijd)
- Scholen zijn meer gericht op intellectueel gewin

Strategie/ oplossingen: hoe kunnen we omgaan met de blokkades om het toekomstbeeld te bereiken?

- Minder regelgeving t.a.v. veiligheid
- Startpremie voor burgerinitiatieven
- Aandacht voor 'good practices'
- Politiek uitnodigen op vindplaatsen van jongeren: ervaring van realiteit
- Zet dorpshuizen doelmatiger in voor doelgroep (inrichting)
- Organiseer meetings in de buurt; ludiek; gezamenlijke problematiek
- Knelpunten duidelijk maken
- Samen dezelfde kar trekken
- Bottum up: Brede School als middelpunt van de wijk: verschillende disciplines werken samen aan preventie, signalering; scheidt vertrouwen, is relatieversterkend voor de wijk/ woonkern

Workshop Voortijdig schoolverlaten

Toekomstbeeld: wat moet er in 2008 gerealiseerd zijn ter voorkoming van voortijdig schoolverlaten?

- Elk verzuim melden bij leerplichtambtenaar zodat er ook, indien nodig, snel actie ondernomen kan worden
- Advies basisschool niveau en situatie thuis: de informatie-uitwisseling tussen basisschool en voortgezet onderwijs moet meer zijn dan de uitslag van de CITO-toets; het moet ook gaan over niet-cognitieve kwaliteiten van een kind en de situatie waarin het kind zich thuis bevindt
- Contact met ouders: belangrijk dat er goed contact is tussen school en ouders; dat ouders betrokken zijn bij de school en daarmee bij hun kind
- Nadelen voortijdig schoolverlaten leerlingen: informatie verstrekken aan leerlingen over de nadelen van voortijdig schoolverlaten en dan met name de nadelen op de langere termijn

Belemmeringen: wat weerhoudt ons ervan om het toekomstbeeld te bereiken?

- Geen volledige info van primair onderwijs: er wordt door het voortgezet onderwijs voorzichtig aangegeven dat ze niet altijd de volledige info krijgen van het primair onderwijs; wellicht omdat het PO het zelf ook niet weet.... En vaak is de info gericht op de CITO-resultaten en niet op andere kwaliteiten van het kind en sociaal-emotionele ontwikkeling)
- Resultaatgerichte maatschappij: de maatschappij 'vindt' het belangrijk dat mensen diploma's hebben; er wordt veel gekeken naar cognitieve resultaten en niet naar andere talenten

- Het schoolsysteem: scholen moeten vanuit het rijk maatwerk voor kinderen leveren maar aan het eind van de rit worden de kinderen aan een standaard afgemeten; oftewel maatwerk is niet echt mogelijk, ook omdat als een kind bijvoorbeeld creatief is en weinig cognitief uit de voeten kan dit niet past binnen het systeem
- Ouders werken niet mee: sommigen zijn niet betrokken bij school en/of kind, melden bijvoorbeeld een kind ziek als het geen zin heeft om naar school te gaan

Strategie/ oplossingen: hoe kunnen we omgaan met de blokkades om het toekomstbeeld te bereiken?

- Afschaffen zittenblijven in het Voortgezet onderwijs: kinderen die blijven zitten zijn niet gemotiveerd om dezelfde lesstof weer voorgeschoteld te krijgen en gaan klieren/spijbelen etc.
- Voorlichting ouders en leerlingen van school over de nadelen van voortijdig schoolverlaten
- Onderwijs op maat: school moet meer aansluiten bij de talenten en behoeften van een kind
- Lik op stuk beleid: bij ongeoorloofd verzuim moeten ouders en kinderen direct aangesproken/ aangeschreven worden
- Terugkoppeling voortgezet onderwijs naar primair onderwijs: persoonlijke overdracht over cognitieve en sociaal-emotionele vaardigheden en de situatie thuis
- Cognitief en sociaal-emotioneel: afstemming in doorgaande lijn in info peuterspeelzaalwerk, basisonderwijs, vervolgonderwijs (gestandaardiseerd leerlingvolgsysteem/kindvolgsysteem)

Workshop Organisatie jeugdbeleid/ jeugdzorg

Toekomstbeeld: wat moet er in 2008 zijn gerealiseerd in de organisatie van jeugdzorg en jeugdhulpverlening?

- Versterkte samenwerking tussen GGD en V érian
- Goed onderling persoonlijk netwerk, korte lijnen, persoonlijke werkrelaties: instellingen, organisaties en werkers moeten een gezicht hebben, elkaar persoonlijk kennen (onderling professioneel vertrouwen); korte lijnen, snelle actie
- Eén loket jeugdgezondheidszorg/ jeugdhulpverlening (ouder-kindcentra) met relaties naar school, politie, jongerenwerk
- Zorgnetwerken 0 – 4 jaar en 4 – 19 jaar samenvoegen tot één netwerk 0 – 19 jaar. Wel onderscheid in netwerk op casuïstiek en managementniveau.

Belemmeringen: wat weerhoudt ons ervan om ons toekomstbeeld te bereiken?

- Tegenstrijdig beleid
- Te weinig betrokkenheid, te onpersoonlijk
- Veel procedures, protocollen en bureaucratie, weinig visie en leiding
- Veel grensoverschrijdende afspraken in Stedendriehoek
- Illegale coffeeshop; visie politie; prioriteit gemeente.

Strategie/ oplossingen: hoe kunnen we omgaan met de blokkades om het toekomstbeeld te bereiken?

- (digitale) sociale kaart op probleem
- Zorgplicht gemeente (WMO)
- Gemeentelijk netwerk c.q. platform
- Opstellen als ondernemer: 'Zorg komt naar u toe'; outreachend werken, erop af stappen, naar mensen thuis, interventies
- Elektronisch Kind Dossier
- Hulpverlening Bureau Jeugdzorg gedecentraliseerd
- Sterke/ actieve gemeentelijke regie: minder budget voor management en structuren in uitvoerende organisaties, meer aandacht en budget voor uitvoering, persoonlijke aandacht en contacten.

Workshop Vroegsignalering

Toekomstbeeld: wat moet er in 2008 zijn gerealiseerd ter afstemming en informatie uitwisseling 0-4 jarigen?

- Doorgaande lijn: Een goede overdracht tussen peuterspeelzaal en basisschool. Een op elkaar afgestemd kindvolgsysteem.
- In taakopdracht van de instelling: Medewerkers van een organisatie / instelling die werken met de doelgroep en te maken hebben met de informatieuitwisseling 0-4 jarigen, moeten uren in hun functie hebben om dit te kunnen uitvoeren. Het is een onderdeel van hun takenpakket. (bijv. de peuterleidsters hebben alleen uren om op de groep te staan en hebben geen uren voor de overdracht van gegevens).
- Vanzelfsprekend bij ouders/ toestemming: Voor zover mogelijk moeten ouders betrokken worden aangezien zij de eerste verantwoordelijke zijn. Ouders moeten het vanzelfsprekend vinden dat er een overdracht plaatsvindt van gegevens over hun kind. Voor de overdracht is een handtekening nodig van de ouders. Ouders verlenen medewerking aan de overdracht in de vorm van toestemming via een handtekening.
- Signalering voor de geboorte ((kraamzorg): Via huisbezoeken van de kraamzorg komt de achtergrond en situatie van het gezin in beeld, zodat preventief gesignaleerd kan worden. De kraamzorg/ verloskundige hulp zorgt voor de overdracht van gegevens aan het consultatiebureau.

Belemmeringen: wat weerhoudt ons ervan om ons toekomstbeeld te bereiken?

- Onbereikbare ouders: Juist de ouders van (mogelijke) doelgroepkinderen zijn soms moeilijk te bereiken. Zij staan niet altijd open voor hulp en informatie.
- Versnippering hulp bij opvoedingsondersteuning: Er ontbreekt kennis van de mogelijkheden voor adequate ondersteuning van kinderen en hun omgeving (een sociale kaart ontbreekt). De hulp en opvoedingsondersteuning die aangeboden wordt moet vaak bij verschillende organisaties en instellingen weggehaald worden.
- Professionaliteit van de beroepsgroep: Door de weinige contactmomenten met het kind (slechts een paar consultatiebezoeken op het consultatiebureau en 2 ochtenden per week een peuterspeelzaalbezoek op de peuterspeelzaal) is het voor de beroepsgroep heel lastig om goed te kunnen observeren en signaleren. Dit vraagt een grote professionaliteit van de beroepsgroep.
- Juridisch (persoonlijke gegevens): De Wet bescherming persoonsgegevens moet in acht worden genomen, maar mag geen belemmering zijn om de afstemming tussen organisaties te bevorderen.

Strategie/ oplossingen: hoe kunnen we omgaan met de blokkades om het toekomstbeeld te bereiken?

- Via sport, kerk, clubs, vakantieactiviteiten, speeltuinen: Naast professionele organisaties en instellingen zijn er een hoop niet-professionals die met de doelgroep werken en zijn er veel informele momenten waarop vroegsignalering plaats vindt. Hiervan moet meer gebruik gemaakt worden. Professionele organisaties zouden hierover informatie kunnen verstekken aan niet-professionals (i.v.m. opname van gegevens in het elektronisch kinddossier). Hierdoor ontstaat er een beter op elkaar afgestemd kindvolgsysteem.
- Gezinscoach: Om de betrokkenheid van ouders te bevorderen, aangezien zij de eerste verantwoordelijke zijn, kan een gezinscoach worden ingezet als middel ter opvoedingsondersteuning
- Clustering cursusaanbod aan de beroepsgroep: Nu koopt iedere organisatie en instelling afzonderlijk cursus- en werkmateriaal in. Door een clustering en gezamenlijke inkoop kan het aanbod beter op elkaar afgestemd worden.